

Mafên kesên HBQTQ li Swêdê

Ev broşûr ji bo kesên HBTQ yên ciwan ku nû hatine Swêdê ye. Kesên HBTQ kesên homoseksuel, bîseksuel, transgender û queer in. Di broşûrê de dinivîse ka li Swêdê çi mafên kesên HBTQyê hene. Li dawiya vê broşûrê lîsteyeke rêxistin, daîreyên dewletî û malperên ku agahî, alîkarî û piştgiriye didine kesên HBTQyê heye.

Qanûnên Swêdê li gor beyannameya Neteweyên Yekgirtî hatine saz kirin. Ev tê wê maneyê ku qedr û nirxê hemû mirovan li cem qanûnê weke hev e û herkes xwediyê eynî mafan e. Ji ber ku tu homoseksuel, bîseksuel, transgender an jî queer î kes nikare te tehdîd bike, li te bixe yan jî miameleyeke xerab li te bike.

Daxwazkirina mafê penaberiyê

Eger ji ber ku tu kesekî HBTQyê yî li welatê te zordestî li te were kirin li Swêdê mafê te yê daxwazkirina penaberiyê heye. Giring e ku tu di destpêka pêvajoya daxwaza penaberiyê de diyar biki ka tu ji bo çi li Swêdê daxwaza penaberiyê dikî û ka li welatê tu jê têyî çi hatiye serê te yan jî tu tirs dikî ka çi yê bê serê te. Mirov dikare di nav sînorên welatê Swêdê de yan jî bi rêya Daireya Koçê (Migrationsverket) daxwaza penaberiyê bike.

Eger ji ber ku tu kesekî HBTQyê yî li welatê te zordestî li te bê kirin û tu ji ber vê li Swêdê daxwaza penaberiyê bikî tu dikarî bi RFSL Newcomers re bikevî têkiliyê da ku tu di pêvajoya daxwaza penaberiyê de alîkarî û piştgiriyê bistîni.

Evîn û têkili

Mafê te ye tu kî bixwazî jê hez biki û tu kî bi wisa bijî. Eger tu jî keseke/î hemcînsê te hez biki mafê we heye hûn evîna xwe vekirî nişan bidin. Eger te 18 sal dagirtibin bêyî ku cinsiyet (zayend) ferq bike tu kî bixwazî tu dikarî pê re bizewicî. Li Swêdê gelek kesên HBTQyê hene ku xwedî zarok in û mafê te heye tu ji bo çekirina zarokan tedawiye bibinî yan jî weke kesên din serî li ewladkirinê (adapsiyon) bidî.

Seks

Bi şerta ku hemû kesên tê de bixwazin bêyî ku cinsiyet ferq bike tu kî bixwazî dikarî pê re seksê biki. Kesên ji 15 salan mezintir nikarin bi kesên ji 15 salan biçûktir re seksê bikin. Ev ne qanûnî ye. Lê kesên ku 15 sal nedagirtine eger bixwazin dikarin bi hev re seksê bikin.

Gava tu perwerdehiyê dibinî

Mafê te ye tu li dibistan û zanîngehê xwe di ewlehiyê de his biki û tu çawa bi wisa tevbigêrî. Ti kes, ne mamoste ne jî xwendekar dikarin ji ber

cinsiyet, nasnameya te ya cinsî yan jî îfadekirina te ya cinsî mîameleya xerab li te bikin, gotinên negatîv ji te re yan jî ji kesên HBTQyê te bibêjin.

Gava tu kar dikî

Weke li dibistanê li ser kar, cihê praktikê yan jî dema tu serî li kar didî mafê te ye tu li dibistan û zanîngehê xwe di ewlehiyê de his biki û tu çawa bi wisa tevbigêrî. Ti hevkar an jî şef nikarin şîroveyan negatîv li cinsiyeta te, nasnameya te ya cinsî yan jî îfadekirina te ya cinsî bikin an jî gotinên negatîv li ser homoseksuel, bîseksuel û kesên transgender bikin.

Gava tu li nexweşxaneyê bi

Nabe seksualîteya te, nasnameya te ya cinsî yan jî îfadekirina te ya cinsî tesîrê li tedawiya tu distîni yan jî li mîameleya personelê nexweşxaneyê ya li ser te bike. Divê tu bi hurmet werî pêşwazî kirin û bi cidîyet li problemên te were nêrin. Ji bo herkesê ku di xizmeta tenduristiyê de kar dikin mecbûriyeta sirveşartinê heye. Ev tê wê maneyê ku ew nikarin agahiyeke li ser te ji bilî kesên ku di xizmeta tenduristiyê de alîkariya te dikin ji kesên din re bêjin. Eger tu nexwazî ew nikarin tişteki li ser te ji malbat, xizm an jî hevalên te re bêjin. Lê eger şika lêdana kesên ji 18 salan biçûktir a li malê hebe ew dikarin li cem xizmeta civakî (social-tjänsten) gili bikin.

Testên nexweşiyên ku bi seksê belav dikin (STI) û testên HIV/ AIDSê li Swêdê ji bo herkesî bêpere ango belaş in.

Ji bo kesên ciwan miayenexaneyên ciwanan (ungdomsmottagning) hene. Eger pirsên te li ser laşê te, li ser seksê û têkiliyên te hebin, an jî eger tu xwe baş his neki û pêdiviya te bi axaftina bi kesekê/î re hebe tu dikarî biçî miayenexaneyên ciwanan. Ji 13 saliyê heta 20 û 25 saliyê tu dikarî serdana miayenexaneyên ciwanan biki. Li ser malpera www.umo.se tu dikarî agahiyên têkiliyê yê miayenexaneya ciwan a nêzikî te bibinî. Li ser vê malperê herwiha gelek agahiyên li ser laş, seks, têkiliyan hene û mirov dikare bi awayekî anonîm ango bêyî ku navê xwe bêje pirsan ji bike.

Ji bo kesên transgender ku dixwazin laşê xwe û cinsiyeta xwe ya hiqûqî biguherin

Eger tu bixwazî laşê xwe biguherî da ku ew weke nasnameya te ya cinsî bibe tu dikarî alikariya cerahî û tedawiya hormonan werbigirî. Ji bo vê pêşî divê tu lêkolîneke nasnameya cinsî bikî. Di lêkolînê de tişta girîng ew e ku tu bêjî ka tu nasnameya xwe ya cinsî çawa dibînî. Tu li kûdera Swêdê bijî mafê te yê lêkolîna nasnameya cinsî bikî. Li gor cihê ku tu lê dijî qaîdeyên çûna miyênexaneyê lêkolînên nasnameya cinsî têne guhertin. Li gelek bajaran ji bo vê divê psîkiyatîriya giştî an jî psîkiyatîriya zarok û ciwanan (BUP) te hewale bikin. Li hin bajaran miyênexaneyên ciwanan û doktorê malbatan dikarin te hewale bikin. Ji bo tu lêkolîna nasnameya cinsî bikî divê tu li Swêdê qeydkirî bî, lê hewce nake tu hevwehatiyê Swêdê bî. Eger tu ji 18 salan biçûktir jî bî tu dikarî dest bi lêkolîna nasnameya cinsî bikî, lê ji bo hin tedawiyan û jî bo guhertina cinsiyeta hiqûqî divê te 18 sal dagirtibin. Eger weliyên te nexwazin jî mafê te yê wergirtina xizmeta tenduristiyê heye. Eger te li welatekî din dest bi tedawiya xwe kiribe xizmeta tenduristiyê ya swêdî dê li vir alikariya te bike.

Eger bo mînak da ku li gor nasnameya te ya cinsî be tu bixwazî navê xwe biguherî tu dikarî bêyî ku serî li xizmeta tenduristiyê bidî û diyagno-sekî werbigirî vê bikî. Ji bo ku navê te yê nû di belgeyên te yê nasnameyê de were qeyd kirin tu dikarî serî li Daîreya Bacê (Skatteverket) an jî Daîreya Paten û Qeydan (Patent- och registreringsverket) dibî.

Xizmeta Civakî (Socialtjänst)

Socialtjänst li hemû şaredariyên Swêdê hene. Di hin rewşan de socialtjänst dikare alikariyê jî bo peydakirina xanî û kar bike û herwiha desteka ekonomik bide. Weke di hemû rewşên din de divê li socialtjänstê jî tu bi hurmet werî pêşwazî kirin, ev mafê te ye. Ew nikarin jî ber seksualîteya te, nasnameya te ya cinsî an jî ifadekirina te ya cinsiyetê te bi awayekî xerab pêşwazî bikin an jî şikan bibine ser van xalan.

Eger tu li xaniyekî ku socialtjänstê yan jî Daîreya Koçê (Migrationsverket) ji te re peyda kiriye bimîni divê tu xwe di ewlehiyê de û baş his bikî, bicihanîna vê berpirsiyariya van daîreyan e. Eger li xanî yan jî cihê ku Migrationsverketê ji te re peyda kiriye tu xwe baş his nekî girîng e ku tu vê ji Mifetişiya xizmeta tenduristiyê (Inspektionen för vård och omsorg - IVO) bêji.

IVO hay jê heye da ku socialtjänt li gor qanûn û qaldeyan tev bigere û xizmeta herî baş a mumkin bi cih bînin.

Înternet û medyayên civakî

Qaîdeyên ku di civakê de lê ne li ser înternetê ji lê ne. Ev tê wê maneyê ku kes nikare li ser înternetê heqaretê li te bike, te taciz û tehdîd bike yan jî te ji aliyê cinsî ve taciz bike. Kes nikare heqaretan li ser te û seksualîteya te binivîse. Herwiha kes nikare ji ber ku tu transgender î tiştên negatîv li ser te binivîse. Kes nikare te tehdîd bike, bi zorê tiştê cinsî bi te bike kirin an jî bi zorê wêneyan ji te bistîne. Kes nikare wêneyên ku tu nexwazî ji te re bişînin. Eger tu rastî tiştên wiha werî tu dikarî ji polis re bêji.

Tu dikarî li vir alîkariyê werbigirî

RFSL Newcomers

Xizmeta RFSLê ya Newcomers torek e ku destek û agahiyê dide kesên HBTQyê ku nû hatine Swêdê. Newcomers dikare li ser mafên te agahiyê bide te, dersên swêdî bide te û ji bo tu xaniyekî peyda bikî alîkariya te bike.

Newcomers herwiha cihêkî sosyal ê civînê ye û tu dikarî li wir kesên din ên HBTQyê ku nû hatine Swêdê nas bikî.

www.rfsl.se/verksamhet/asyl/newcomers/

RFSL:s brottsofferjour (Nobedariya RFSLê ya qurbaniyên suçan)

Nobedariyeke RFSL (Rêxistina neteweyî ya ji bo mafên kesên homoseksuel, biseksuel, transgender û queer) ji bo qurbaniyên suçan heye. Eger tu tûşî tehdîd, şidet an jî seksa bîzorê bûbî tu dikarî têkiliyê bi vir re deynî da ku tu alîkarî û destekê werbigirî.

www.rfsl.se/verksamhet/brottsofferjour/

Migrationsverket (Daîreya Koçê)

Agahî ji bo kesên HBTQyê ku daxwaza penaberiyê dikin.

www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Skydd-och-asyl-i-Sverige/For-hbtq-personer.html

Transformering.se – Ji bo pirsên li ser kesên transbûnê

Li ser malpera RFSL Ungdom ya bi navê transformering.se tu dikarî agahiyên zêdetir li ser tedawiya kesên transgender bibîni û herwiha tewsiyê, şîret û bersivên pirsên cuda yên li ser kesên transgender bistîni.

www.transformering.se

Sveriges Anti-diskrimineringsbyråer (Buroyên li dijî cudakariyê yên Swêdê)

Ev yekîtîyek e ku ji 16 buroyên li dijî cudakariyê (dîskrîmînasyon) yên Swêdê pêk tê. Eger tu tûşî cudakariyê werî tu dikarî serî li vir bidî.

www.adbsverige.se

Pegasus – Ji bo kesan ku bi pereyan seksê dîkin

Eger te tecrûbeya te ya firotina seksê hebe û pirsên te li ser vê hebin tu dikarî ji bo agahî û destekê serî li Pegasûsê bidî. Firotina seksê tê wê maneyê ku tu ji bo seksê tiştêkî werdigirî, bo mînak pere, narkotîka, alkol û tiştên cuda. Pegasûs malper û cihêkî chatê ye ku ji aliyê RFSL Ungdomê ve tê bi rê ve birin, ku rêxistineke ciwanan e. Pegasûs ji bo ciwanên HBTQyê yên 15-25 salî ye.

www.pegasus.se

UMO.se

UMO malperek ji bo kesên di navbera 13 û 25 salan de ye. Tu dikarî li vir bersivên pirsên li ser seks û têkiliyan bibîni.

www.umo.se

Polis

Ji ber ku taciz, heqaretên cînsî, tehdîd û şidet sûc in divê li cem polis ji werine gilî kirin. Eger ji ber seksualîteya te yan ji ber ku tu transgender î tu tûşî sûc werî ji ber ku ev sûcê nefretê ye cezayê wê girantir e.

www.polisen.se

Tjej- eller ungdomsjourer (Nobedariyên keç an jî ciwanan)

Eger malbat an jî partnerê te ji ber seksualîteya te, nasnameya te ya cînsî yan jî ji ber ifadekirina te ya cînsiyetê zordariyê li te bikin tu dikarî ji socialtjänstê û ji nobedariyên ciwanan alîkariyê werbigirî. Ungdomjour li seranserê welêt li gelek deran hene û bo mînak dikarin di têkliyên te yên bi polis, socialtjänst an jî xizmeta tenduristiyê re alîkarî û destekê bidine te. Beşek ji van nobedariyan tenê alîkariya keçan dike û beşek jî li ser pirsên homoseksuel, bîseksuel û transgender pispor in. Unizon hemû nobedariyan kom dike û ji bo tu têkiliyê bi nobedariya rast re deyne alîkariya te dike.

www.unizon.se

Flyktinggruppernas Riksråd (FARR) (Encumenê Komên Penaberan–FARR)

Farr rêxistinek e ku ji bo bihêzkirina mafê penaberiye dixebite.

www.farr.se

HIV-Sverige (HIV-Swêd)

Hiv-Sverige yekîtîyeke dilxwaz e ku ji bo baştirkirina jiyana kesên ku hiv bi wan re heye dixebite.

www.hiv-sverige.se

Vårdguiden - för frågor om sjukvården (Rehbera tenduristiyê - Ji bo pirsên li ser xizmeta tenduristiyê)

Li ser malpera 1177.se Vårdguiden agahiya li ser xizmeta tenduristiyê ya Swêdê hatiye berhev kirin. Li wir dinivîse ka xizmeta tenduristiyê li Swêdê çawa dixebite, ka çi mafên te hene û ji bo problemên cuda tu ye serî li kû bidî. Eger tu tedawiya ku mafê te jê re heye negirî yan jî xerab werî pêşwazî kirin tu dikarî tu agahiyê vir bibîni ka tu dikarî çi biki.

www.1177.se/Other-languages/New-in-Sweden---healthcare/

Diskrimineringsombudsmannen (DO) (Ombudsmaniya cudakariyê)

Li gor qanûna cudakariyê nabe tu ji ber seksualîteya xwe, nasnameya xwe ya cinsî û îfadekirina xwe ya cinsî li dibistanê, li ser kar, di xizmeta tenduristiyê de û li cihên din ên giştî tûştî tacîz, heqaret, heqaretên cinsî, tehdîd û şidetê bibî. Do daîreyek e û hay jê heye da ku qanûna cudakariyê tê bi cih anîn. Eger li gor te cihê qanûna cudakariyê bin pê bike yan jî pirsên te li ser cudakariyê hebin tu dikarî serî li ombudsmaniya cudkariyê bidî.

www.do.se

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) (Mifetişiya xizmeta tenduristiyê)

Eger tu di xizmeta tenduristiyê de yan jî li Socialtjänstê xerab werî pêşwazî kirin tu serî li IVO didî. IVO daîreyeke dewletî ye.

www.ivo.se

Socialtjänsten (Xizmeta Civakî)

Eger ji ber ku malbat an jî partnerê te te tehdîd dikin, li te didin an jî bi awayekî din zordestiyê li te dikin tu bixwazî ji malê veqetî Socialtjänst ji bo peydakirina cihekî ewle alîkariya te dike. Agahiyên têkiliyê yê Socialtjänstê li ser malpera şaredariya te hene. Tu dikarî li vir jî agahiyên têkiliyê peyda bikî.

www.kollpasoc.se

Fackförbund - för stöd i arbetslivet (Sendîka - ji bo piştgiriya li ser kar)

Piraniya caran eger li ser kar an jî dema tu serî li karekî didî tu tûşî mîameleya xerab hatibî tu dikarî ji sendîkayekê alîkarî û destekê werbigirî. Sendîka ji bo endamên wan li ser kar mîameleya baş bibînin dixebitin. Eger tu bixwazî tişteki li cem polis an jî ombudmaniya cudakariyê gilî bikî jî ew dikarin alîkariya te bikin.

Xwediyê kar nikare endamtiya sendîkayê li karkeran qedexe bike. Ji bo tu alîkariyeke baş bistîni divê tu li sendîkayê endam bi. Li gor karê tu dikî sendîkayên cuda hene.

Dema tu dest bi kar dikî xwediyê kar dibêje ka karkerên wir li kîjan sendîkayê endam in da ku tu jî xwe li wir qeyd bikî.

KURMANJI

Beställ eller ladda ner materialet på:

www.mucf.se/publikationer

Kontakt:

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Box 17801, 118 94 Stockholm

Telefon: 08-566 219 00. Webbplats: www.mucf.se

Text: MUCF och RFSL

Foto: White Box Studios

Grafisk form: Strawberry Lake

Tryckeri: EO Grafiska AB

© 2016 MUCF

 RFSL Ungdom

 RFSL

mucf
.se

Myndigheten för ungdoms-
och civilsamhällesfrågor